

The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 30. kolovoza 2006.

Ustao je i slijedio ga

Draga braćo i sestre!

Nastavljajući u nizu portreta dvanaestorice Apostola, danas zastajemo na Mateju. Istini za volju, nije lako potpuno orisati njegov lik jer je malo podataka koji ga se tiču, a i nisu cjeloviti. No, ono što moemo učiniti jest naznačiti ne toliko njegovu biografiju već prije profil koji nam prenosi evanđelje.

Zapravo, on je uvijek prisutan u popisima Dvanaestorice što ih je izabrao Isus (usp. *Mt* 10,3; *Mk* 3,18; *Lk* 6,15; *Dj* 1,13). Njegovo hebrejsko ime znači "Boji dar". Prvo kanonsko evanđelje, koje je poznato pod njegovim imenom, prikazuje nam ga na popisu Dvanaestorice s točno određenim nazivom: "carinik" (*Mt* 10,3). Na taj je način poistovjećen s čovjekom koji sjedi u carinarnici, i kojega Isus zove da ga slijedi: "Odlazeći odande, ugleda Isus čovjeka zvanog Matej gdje sjedi u carinarnici. I kae mu: Pođi za mnom! On usta i pođe za njim" (*Mt* 9,9). I Marko (usp. 2,13-17) i Luka (usp. 5,27-30) pripovijedaju o pozivu čovjeka koji je sjedio u carinarnici, ali ga zovu "Levi". Iz toga proizlazi poneka zbunjenost u poistovjećivanju apostola Mateja s carinikom Levijem. U svakome slučaju, za prvo evanđelje to je poistovjećivanje jasno jer ime "Matej" zapravo pridruuje imenici "carinik". Da bi se zamislio prizor opisan u *Mt* 9,9 dovoljno je sjetiti se prekrasnoga Caravaggiova platna, slike koja se čuva u Rimu u crkvi San Luigi dei Francesi. Iz evanđelja proizlazi i još jedna biografska pojedinost: u odlomku koji se nalazi neposredno prije izvještaja o pozivu govori se o čudu što ga je Isus učinio u Kafarnaumu (usp. *Mt* 9,1-8; *Mk* 2,1-12) i spominje se blizina Galilejskoga mora, to jest Tiberijadskoga jezera (usp. *Mk* 2,13-14). Iz toga se moe zaključiti da je Matej slubu poreznika obnašao u Kafarnaumu koji se nalazi "uz more" (*Mt* 4,13), gdje je Isus bio stalni gost u Petrovoj kući.

Na osnovu tih jednostavnih tvrdnja, moemo nastaviti s nekoliko razmišljanja. Prvo, Isus u skupinu sebi bliskih prihvaća čovjeka kojega se smatralo - prema shvaćanjima koja su tada bila moderna u onodobnom Izraelu - javnim grešnikom. Matej, zapravo, nije samo rukovao novcem što se smatrao nečistim zbog toga što je dolazio od ljudi koji su bili stranci Bojemu narodu, već je surađivao sa stranom vlašću koja je bila gnusno pohlepna, i čiji su se nameti mogli određivati i na samovoljan način. Zbog toga, evanđelja više nego jednom jedinstveno govore o "carinicima i grešnicima" (*Mt 9,10; Lk 15,1*), o "carinicima i bludnicama" (*Mt 21,31*). Osim toga, ona u carinicima vide primjer uskogrudnosti (usp. *Mt 5,46*: vole samo one koji ih vole) i spominju jednoga od njih - Zakeja - kao "nadcarinika, i to bogata" (*Lk 19,2*), dok ih je pučko razmišljanje povezivalo s "grabeljivcima, nepravednicima i preljubicima" (*Lk 18,11*). Na osnovu ovih naznaka, u oči upada prva činjenica: Isus iz svoga prijateljstva ne isključuje nikoga. Dapače, upravo dok se nalazi za stolom u kući Mateja-Levija, odgovarajući onome tko se sablaznio zbog toga što se nalazio u ne baš preporučljivim društvima, iznosi vanu izjavu: "Ne treba zdravima liječnika, nego bolesnima! Ne dođoh zvati pravednike, nego grešnike" (*Mk 2,17*).

Dobar navještaj evanđelja sastoji se upravo u tome: u ponudi Boje milosti grešniku! Na drugome mjestu, poznatom prisposodobom o farizeju i cariniku koji su došli u Hram moliti, Isus nepoznatoga carinika čak pokazuje kao cijenjeni primjer poniznoga povjerenja u boansko milosrđe: dok se farizej hvali zbog vlastite moralne savršenosti, "carinik... ne usudi se ni očiju podignuti k nebu, nego se udaraše u prsa govoreći: Boe milostiv budi meni grešniku!". A Isus komentira: "Kaem vam: ovaj siđe opravdan kući svojoj, a ne onaj! Svaki koji se uzvisuje, bit će ponien a koji se ponizuje, bit će uzvišen" (*Lk 18,13-14*). U Matejevom liku, evanđelja nam dakle predlau pravi i istinski paradoks: tko je naoko udaljeniji od svetosti moe postati čak i model prihvaćanja Bojega milosrđa i očiglednima učiniti njegove čudesne učinke u vlastitome ivotu. Glede toga sveti je Ivan Zlatousti iznio vanu zamjedbu: on primjećuje da se samo u izvještaju o nekim pozivima spominje posao što ga pozvani obavljaju. Petar, Andrija, Jakov i Ivan su pozvani dok su lovili ribu, a Matej upravo dok ubire porez. Riječ je poslovima koji nisu puno vrijedili - komentira Zlatousti - "jer nema ničega ogavnijega od carinika i ništa običnije od ribarenja" (In Matth. Hom.: PL 57, 363). Isusov poziv, dakle, dolazi i do ljudi niskoga društvenoga sloja, dok se bave svojim redovitim poslom.

Drugo razmišljanje koje proizlazi iz evanđeoskog izvještaja jest da Matej na Isusov poziv odgovara u hipu: "On usta i pođe za njim". Saetost rečenice jasno pokazuje Matejevu spremnost kod odgovora na poziv. Za njega on znači napuštanje svih stvari, nadasve onoga što mu je jamčilo izvor sigurnih prihoda, premda je često bio nepravedan i nečastan. Očigledno je da je Matej shvatio da mu povezanost s Isusom ne dopušta da ustraje u djelatnostima što ih Bog ne odobrava. Tako se lako uočava primjena i na sadašnje vrijeme: ni danas nije dopustivo vezanje uz stvari koje nisu u skladu s nasljedovanjem Isusa, kao što je slučaj nepoštenih bogatstava. Jednom je bez ustručavanja rekao: "Hoćeš li biti savršen, idi, prodaj što imaš i podaj siromasima pa ćeš imati blago na nebu. A onda dođi i idi za mnom" (*Mt 19,21*).

Upravo je to ono što je učinio Matej: ustao je i slijedio ga! U tom "ustao je" opravdano se moe

vidjeti odvajanje od stanja grijeha te ujedno svjesno pristajanje uz novi ivot. Zato i grčki glagol što ga koristi evanđelist - anastas - nije slučajno isti onaj koji u drugim dijelovima Novoga zavjeta služi za govor o Isusovu uskrsnuću! Podsjetimo, na kraju, da se tradicija drevne Crkve slaže u pripisivanju autorstva prvoga evanđelja Mateju. To je slučaj još od Papije, biskupa Gerapolija u Frigiji oko 130 godine. On piše: "Matej je sabrao riječi (Gospodinove) na hebrejskom jeziku, i svatko ih je tumačio kako je mogao" (u Euzebiju Cezarejski, Hist. eccl. III, 39,16). Povjesničar Euzebiju dodaje ovu novost: "Matej, koji je isprva propovijedao među idovima, kada je odlučio početi drugim narodima na svom je materinskom jeziku napisao evanđelje što ga je naviještao: tako je s napisanim htio nadomjestiti - onima od kojih se odvajao - ono što su gubili njegovim odlaskom" (ibid, III, 24,6). Više nemamo Matejeva evanđelja napisanog na hebrejskom ili aramejskom, već grčko evanđelje u kojemu i dalje - na neki način - čujemo uvjerljivi glas carinika Mateja koji nam, postavši apostol, nastavlja naviještati spasenjsko Boje milosrđe.

Pozdrav hrvatskim hodočasniciima na hrvatskom

Srdačno pozdravljam i blagoslivljam sve hrvatske hodočasnike, studente i profesore iz Zagreba i Zadra, a posebno sjemeništince! Neka Gospodin Isus, naš boanski Učitelj, bude vaš ivot te vas obdaru mudrošću odozgor! Hvaljen Isus i Marija!